

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№5

2026 MAY

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, may.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

АДАПТИВНОЕ БИЗНЕС-ПЛАНИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	10
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Исматуллаев Темур Равшан угли	
STERJEN KO'NDALANG KESIM YUZASI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORNING QISQA TUTASHUV PAYTIDAGI MEKANIK ZO'RIQISHGA CHIDAMLILIGI	18
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ВЛИЯНИЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ НА РАЗВИТИЕ СФЕРЫ УСЛУГ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА.....	26
Мусаева Шоира Азимовна, Муйинжонов Хусейн Алишерович	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	35
Габбарова Ильмира Володиевна	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLOATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	41
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	48
Усманова Азиза Баходировна	
PEREGONDAGI HARAkatNI BOSHqARISH TIZIMLARINI MIKROPROTSESSORLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUZILMAVIY SXEMASINI ISHLAB CHIqISH.....	53
Xujamkulov Eldor G'ayratjon o'g'li	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	62
Alimova Dilafro'z Tohir qizii	
HUDUDLAR KESIMIDA AHOLI O'SISHINING BANDLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	68
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
QUYOSH FOTOELEKTRIK PANELLARI SAMARADORLIGIGA ATROF-MUHIT OMILLARI VA CHANGLANISHNING TA'SIRI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR.....	67
Botirov Bozorbek, Iskandarova Charos, Avazov Jonibek, Sultonov Abror	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI ..	74
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
INTERPOLATSION TIKLASH ALGORITMLARINING OCR ANIQLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	82
Aliyev Nodirbek Hamidullo o'g'li	
IKORXONALARDA KORPORATIV BOSHqARUVNI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA INSTITUTSIONAL OMILLARI.....	89
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARINI EKONOMETRIK PROGNOZLASH.....	101
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
KPI-BASED PERFORMANCE MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY	106
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	

MHXS STANDARTLARIGA O‘TISH: KORXONALAR UCHUN AMALIY MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	117
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna	
TURMUSH FAROVONLIGINI BAHOLASHNING KO‘P O‘LCHOVLI USULLARI VA MEZONLARI	123
Turdikulova Moxira Maxmasharifovna	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY IMPERATIVLARI	127
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA RO‘Y BERISHI MUMKIN BO‘LGAN BAXTSIZ HODISALAR VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI	132
Dehqonov Oyatillo Mansurbek o‘g‘li, Abduraxmanov Abdurashid Ataxanovich	
VTULKA DETALINI ISHLAB CHIQRISHDA SHTAMPLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH...	143
Abdullayev Fatxulla, Xasanov Kamoliddin, Yolg‘ashova Madina, Jo‘rayev Muhiddin	
JAHON MOLIYAVIY TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI.....	147
Qobilova Nodira Qayumjon qizi, Normurodov X.E.	
KORXONALARDA “TEJAMKOR ISHLAB CHIQRISH” KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	151
Mamasoliyev G‘ayratbek Maxamadyusupovich	
HUDUDIY BARQARORLIKNI TA‘MINLASHDA MAHSULOT EKSPORTINI DIVERSIFIKATSIYALASH YO‘LLARI.....	156
Mamadjanova Tuyg‘unoy Axmadjanovna	
PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA YUQORI QO‘SHILGAN QIYMATLI MAHSULOTLAR ULUSHINI KENGAYTIRISH	161
Yusupova Feruza Yo‘ldoshevna	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA MIKROLOYIHALARNING O‘RNI	166
Irgashev Anvar Farxodovich	
XALQARO KOMPANIYALARDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	173
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА ДЕГРАДАЦИИ КОМПОНЕНТОВ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ МОДУЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ КЛИМАТИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ: ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОБЗОР	178
Дыскин Валерий Григорьевич, Курбанов Юнус Муртаза угли, Жубаназаров Ринат Шапагат Улы	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINING INSTITUTSIONAL ASOSLARI	184
O‘tbosarov Abrorbek Adxamjon o‘g‘li	
DAVLAT ORGANLARI VA TASHKILOTLARI ICHKI AUDITORLARINING PROFESSIONAL AXLOQ QOIDALARINI ISHLAB CHIQRISH.....	189
Xamidova Zarifa Urol qizi	
AUDIT JARAYONIDA DALIL OLISH VA UNING MUAMMOLARI	196
Ro‘zmetov Mansur	
O‘ZBEKISTONDA IJTIMOYIY TURIZMNI QO‘LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	200
Shaydulova Marjona Alisher qizi	
KORXONALARNING MOLIYAVIY HOLATINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR VA ULARNING MOLIYAVIY TAHLILI AHAMIYATI.....	205
Rizoyev Farrux Hikmatilloevich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDA IQTISODIY SALOHİYATNI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI.....	210
Turaboev Ibroxim Ismoil o‘g‘li	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG‘DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	215
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ	225
Юсупов Зойиржон Ровшан угли, Жумаев Улуғбек Нодирбекович ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ.....	231
Тожалиев Шохрух Талип ўғли GAMES ARE A POWERFUL TOOL FOR IMPROVING LANGUAGE LEARNING	236
Kulakhmedova Gulnora Abdurahimovna O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARINING INNOVATSION XIZMATLARI ORQALI KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISH	241
Azlarova Aziza Axrorovna AVTOMOBIL SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH JARAYONLARINI BOSHQARISH VA RISKLARNI KAMAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	248
Marufxanov Davron Hasanovich O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING YANGI IMKONIYATLARI: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA ISTIQBOLLARI.....	255
Isakjanova Saboxat Muhamedovna MINTAQA IQTISODIYOTI VA SANOATNING RIVOJLANISHI O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNING NAZARIY YONDASHUVLARI.....	263
Jalolova Muazzamxon Akbarjonovna DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISHNI JORIY ETISHDA ASOSIY MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI.....	268
Anvar Deberdiyev RAQAMLI XIZMATLARNING O'ZBEKISTON TASHQI SAVDO BALANSIDAGI O'RNI	272
Latipova Shaxnoza Maxmudovna, Normurodova Zuhra Orzimurod qizi TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	278
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna IQTISODIY TIZIMDA TADBIRKORLIK VA TADBIRKORLIK QOBILiyATIGA YANGICHA YONDASHUV.....	283
Tadjiev Bexzod Umidjanovich OTMNI MOLIYAVIY TA'MINLASHNING INNOVATSION MOLIYAVIY MODELARI.....	290
Tuxliyev Bozor Karimovich TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	293
Abirova Nargizabonu TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	298
Ro'ziyeva Maftuna Yusufovna OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR DINAMIKASINING EMPIRIK TAHLILI	303
Sharipova Shahlo Istamovna METROLOGIYANING ILMIY-METODIK ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	308
Maxmudov Dostonbek Soyibjon o'g'li SANOAT KORXONALARIGA KIRITILGAN INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	312
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna O'ZBEKISTONDA RAQAMLI DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	317
Ibragimova Saodat, Mirhamidova Dilorom, Shagaipova Gulchehra	

OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARI SONINING JISMONIY SHAXSLAR DAROMAD SOLIG'IGA TA'SIRI VA INSON KAPITALI ORQALI IJTIMOYIY XARAJATLARNI BOSHQARISH.....	323
Primova Nigora Ikrom qizi	
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR	331
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ELEKTRON TIJORAT BILAN SHUG'ULLANUVCHI KORXONALARDA MIJOZLAR QONIQLASH DARAJASI..	337
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
KICHIK BIZNESDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	341
Xakimov Akbar Anvarovich	
FOTOELEKTRIK TIZIM SAMARADORLIGIGA HARORAT, SOYALANISH VA DEGRADATSIYA OMILLARINING TA'SIRI.....	344
Majidova Maxliyo A'zam qizi	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG'DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	354
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
STUDY OF THE INFLUENCE OF MEMBRANE REACTOR ON METHANE CONVERSION WITH WATER VAPOR AND CARBON OXIDE (IV).....	362
Umida Shabarova, Sugdiyana Abdurasulova	
ESG MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN: EVALUATION PRACTICES, KEY DETERMINANTS, AND STRATEGIC PRIORITIES.....	367
Sanemkhan Abdullaeva	
UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MENEJMENTNING O'RNI VA AHAMIYATI	375
Boymirzayev Doniyorbek Anvarjon o'g'li	
PEDAGOGIK MAHORATNI OSHIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ORQALI TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRADIGAN PLATFORMA ISHLAB CHIQLASH	379
Salomov Shokirjon, Boboyev Shavkat, Normamatov Xayriddin	
ПОВЫШЕНИЕ ОГНЕСТОЙКОСТИ МАТЕРИАЛОВ НА ОСНОВЕ ВТОРИЧНОГО ПОЛИЭТИЛЕНА.....	386
Назаров Феруз, Назаров Фарход, Ахмедова Фазилат, Элмуродов Элгез, Янгибоев Асадбек	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	391
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Rasulov Akmal Xurshid o'g'li	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	397
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI STRATEGIK AHAMIYATI	403
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
EKSPORT VA IMPORTDA TRANSPORT LOGISTIKASINING AHAMIYATI.....	407
Yodgorova Shaxnoza Xayridinovna, Bazarova Sevinch Salim qizi	
XORAZM VILOYATINING IQTISODIY SALOHİYATI VA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TARKIBI HAMDA JORIY HOLATI	411
Karimova Shaxnoza O'ktamovna	
TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	418
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ JOYLARIDA TURIZM XIZMATLARI INFRATUZILMALARINI RIVOJLANTIRISH	423
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
AKTIVLAR QADRSIZLANISHI XARAJATLARINING MOLIYAVIY VA SOLIQ HISOBOTLARIGA TA'SIRI.....	427
Jarimbetov Ajiniyaz Kurbanbaevich	

MUHANDISLIK GEOMETRIYASI VA KOMPYUTER GRAFIKASI FANLARINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM NATIJALARIGA TA'SIRI: AUDIO VA VIDEOTEKNOLOGIYALAR IXTISOSLIGI MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT.....	430
Utkirova Mamura Faxriddin qizi	
HUDUDIY TADBIRKORLIK TIZIMIDA INVESTITSION RESURSLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INSTITUTSIONAL VA EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	436
Isakov Axmadali Esanbayevich	
MINTAQAVIY OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA INVESTITSION RESURSLARNING TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH	444
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
XABAR ALMASHISHGA ASOSLANGAN MARKETINGDA ISTE'MOLCHILARNING SHAXSIY HAYOTINI KUTILMALARI	452
Raxmatova Sitora Shuxratjon qizi	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI OPTIMALLASHTIRISH VA SOG'LOM RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SEKTORINI INSTITUTSIONAL ISLOH QILISHNING QIYOSIY TAHLILI.....	461
Sharapov Umidjon Shavkatovich	
ZAMONAVIY SERVIS KOMPANIYALAR TANNARXINI ANIQLASHNING DOLZARB YO'NALISHLARI	471
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
NAVOIY VILOYATINING TURISTIK OBYEKTUHLARI VA ULARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI REKREATSION TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI TAHLILI	477
Turayev Abduvoxid Kuldashovich	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	483
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TADBIRKORLIKNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich	
QORAKO'L TERI JINGALAKLARINING TAKRORLANMAS KO'RINISHI VA XUSUSIYATLARI.....	492
Hakimova Sh.Q., Azimov J.Sh., Farmonov F.F.	
YOSH TADBIRKORLARNING STARTAP LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	497
Koriev Orif Azizovich	
HUDUDLARDA OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	502
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Karimov Chuxmor Abdirashidovich	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY HOLATI VA MOLIYAVIY NATIJALARI TAHLILI.....	507
Alimov Baxodir Batirovich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISHNING IQTISODIY TAHLILI	513
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINING ROLI	516
Xodjimatom Maksudbek Ubaydullayevich	
MINTAQA TURIZM INDUSTRIYASINING IQTISODIY RIVOJLANISHI VA BOSHQARUV FAOLIYATLARI TAHLILI	520
Berdiyev Jasur Qo'ldoshevich, Ruziqulov Aziz Tuxtayevich	
TIJORAT BANKLARIDA FINTECH TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH ORQALI MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNI TA'MINLASH: NAZARIY YONDASHUV VA ISTIQBOLLAR	526
Nazarova Shohista Tolmas qizi	
METALLARGA BOSIM OSTIDA ISHLOV BERISH JARAYONLARINI RAQAMLI MODELLASHTIRISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	531
Xasanov Kamoliddin Akmal o'g'li, Abdullayev Fatxulla Sagdullayevich, Diyorov Salohiddin Farhod o'g'li, Jalolov Jafar Jamol o'g'li	

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL MABLAG'LARI HISOBINI MHHS ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBIY VA AMALIY YONDASHUVLAR	537
Umurzakov Dilshodbek Xakimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI YASHIRIN IQTISODIYOTNI AMALGA OSHIRISHGA UNDOVCHI OMILLAR.....	543
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li	
MINTAQANING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	548
Maxmudov Jasurbek Ergashevich	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MUZEY OBYEKTINING SIG'IM TAHLILI: FAYZULLA XO'JAYEV UY-MUZEYI TAJRIBASIDA.....	553
Odilova Muattar Akram qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING USTUVORLIKLARI.....	560
Turdiyeva Muqaddas Umarovna	
МОДЕЛЬ ЦИФРОВОГО ОБЪЕКТА ДЛЯ АНАЛИЗА КОМПЛЕКСНЫХ ЦИФРОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ОБЪЕКТОВ.....	565
Гулямов Шухрат, Шамсутдинова Винера, Караханова Алсу, Зайниддинова Зебинисо	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHNING MOLIYAVIY MEKANIZMLARI	571
Yuldoshov Otabek Jovli o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING XALQARO KAPITAL BOZORLARIGA INTEGRATSIYASI VA INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISH MEKANIZMLARI.....	576
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSH SALOHİYATNI SHAKLLANTIRISH VA RAQOBAT USTUNLIKLARINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	583
Asenbaeva Aydaygul, Toshqulova Aziza	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	587
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIY TARAQQIYOTIGA TA'SIRI.....	591
Halimov Humoyunbek Tohirjon o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
SCENARIO-BASED ECONOMETRIC EVALUATION OF REAL INVESTMENT EFFICIENCY IN SMALL BUSINESS ACTIVITIES.....	601
Otajanov Umid Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIY O'SISHNI RAG'BATLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	611
Iminoxunov Abduko'xor Abdivaitovich	
BANK 4.0 SHAROITIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BANK BOSHQARUVI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	619
Boltayev Zokirjon Otanazarovich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA SUV RESURSLARI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH USULLARI.....	622
Sapayev Azamat Rustamovich	
ФИСКАЛЬНЫЕ ПРАВИЛА В СРЕДНЕСРОЧНОМ БЮДЖЕТНОМ ПЛАНИРОВАНИИ.....	626
Е.М. Соң	
BUXORO VILOYATINING YALPI HUDUDIY MAHSULOT DINAMIKASI VA UNING TARMOQ TUZILMASIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR TAHLILI	631
Raxmonqulova Nafisa Olimjonovna	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	636
Raupov Shuxrat Soyibovich	

O'ZBEKISTONDA "O'ZSUVA'TA'MINOT" AJ TIZIMI KORXONALARINI "YASHIL" MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDA JALB QILINGAN XUSUSIY INVESTITSIYALAR DINAMIKASINING IQTISODIY TAHLILI	652
Risqibekova Nozimaxon	
WAYS TO REDUCING POVERTY BY INCREASING INCOME: INSTITUTIONAL AND SOCIO-ECONOMIC MECHANISMS	657
Muxammedov Jasurbek Oloberdi ugli, Ganiyev Muhammadjon Khalilovich	
QURILISH KORXONALARIDA XARAJATLARNI KLASSIFIKASIYA QILISH VA HISOBGA OLISH TIZIMI	663
Toshimov Azizbek Hakimovich	
MARKAZIY OSIYO DAVLATLARIDA SUV RESURSLARIDAN OQILONA FOYDALANISH.....	667
Jobborov Elmurod Normo'minovich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING HUDUDIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDAGI O'RNI...	672
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
HUDUDLARARO IQTISODIY NOMUTANOSIBLIK VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	677
Erkinova Dildora Ravshonbek qizi	
XORIJIY BANKLAR AMALIYOTIDA RISKLARNI VAHOLASH VA BOSHQARISH TAJRIBASI	683
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
КОМПЛЕКСНЫЙ ПОДХОД К ПОВЫШЕНИЮ РАБОТОСПОСОБНОСТИ МЕТАЛЛОРЕЖУЩЕГО ИНСТРУМЕНТА ПРИ ОБРАБОТКЕ ТРУДНООБРАБАТЫВАЕМЫХ МАТЕРИАЛОВ.....	687
Желтухин Андрей Владимирович	
AUDITORLARNING PROFESSIONAL FIKR VA MULOHAZALARINI TAKOMILLASHTIRISHDA XALQARO ILG'OR TAJRIBALARNING AHAMIYATI	694
Parpiyev Jaxongir Iloxomjonovich	
SOVUTGICH QURILMASIDAGI KONDITSIONERDAN AJRALIB CHIQUADIGAN ISSIQLIKDAN MAHSULOTLARNI QURITISHDA FOYDALANISH	699
Nuritov Ikrom, Iboeva Sevinch, Sultonmurodova Xurinis	
ORGANISATIONAL BEHAVIOR IN ENTERPRISES AND ITS IMPACT ON MANAGEMENT DECISION-MAKING: A REVIEW OF THEORIES	704
Djumanov A.A.	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLARI VA DOLZARB MUAMMOLARI	714
Taniyev Mirzoxid Xurramovich, Mannabova Madina Sunnatillo qizi	
MILLIY GO'SHT CHORVACHILIGINING INNOVATSION RIVOJLANISHIDA TASHKILY-IQTISODIY OMILLAR VA ULARNING SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	721
Kushakov Faxriddin Baxtiyarovich	
KORXONANING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISHDA XARAJATLAR MONITORINGINING ROLI.....	731
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA KADRLAR TAYYORLASH VA DUAL TA'LIM TIZIMI RIVOJI.....	738
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
YANGI O'ZBEKISTONDA GILAMCHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISH MAQSADLARI VA ISTIQBOLLARI....	741
Musayeva Shoirazimovna	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ЖЕНСКОГО ТРУДА НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОЙ И ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	746
Дониёрова Зухрабону Алишер кизи	
TRANSPORT LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING MAMLUKAT IQTISODIYOTI RIVOJIDAGI O'RNI	754
Abdusalikova Komila Abdusalikovna	

JAMOAT TRANSPORTI KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI AMALGA OSHIRISH USULLARI.....	758
Berdiyev Temur Azamatovich	
CHAKANA SAVDO KORXONALARIDA ELEKTRON TIJORAT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI.....	764
Safarov Baxtiyor Djurakulovich	
NAVOIY VILOYATI XATIRCHI TUMANIDA MAVJUD TURISTIK RESURSLARDAN ICHKI VA XALQARO TURIZMDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI	769
Turayev Abduvoxid Kuldashovich	
RAQAMLI PLATFORMALARNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNING INKLUZIVLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	776
Azizbek Nusratov San'atillayevich	
MINERAL VA KIMYOVIY QO'SHIMCHALAR BILAN KOMPLEKS MODIFIKATSIYALASH ORQALI SEMENT MATRITSASI MUSTAHKAMLIGINI OSHIRISH.....	781
Turgaev Jambul Adilbaevich	
KICHIK BIZNES SOHASIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR TRANSFERINI TA'MINLASH OMILLARI VA ISTIQBOLLARI.....	787
Yodgorova Xalima To'liqinova	
WAYS TO IMPROVE PRICING POLICY MECHANISMS OF STATE-OWNED ENTERPRISES.....	792
Mavlonov Ozod Ulug'bekovich	
AN'ANAVIY VA SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN BOSHQARUV TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI (MS1H1 SERVO MOTORI MISOLIDA)	798
Pirmatov Nurali Berdiyevich, Egamov Akmal Mamarasulovich, Mamarasulov Nodir Akmal o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIK VA LIKVIDLIKNI BOSHQARUV HISOBIGA INTEGRATSIYALASH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI, PROGNOZLASH VA ERTA OGOHLANTIRISH MEXANIZMI.....	803
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
TAYYOR MAHSULOT QADRSIZLANISHI HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH: ISHCHI SCHYOTLARINI JORIY ETISHNING METODIK ASOSLARI.....	808
Babakulova Matluba Kurbannazarovna	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И МЕДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ СИСТЕМОЙ РАБОТЫ В МАХАЛЛЯХ.....	812
Kosimjonov Nozimjon Kozimjonovich	
MINTAQALARNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHIDA YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASINING AHAMIYATI: NAZARIY YONDASHUVLAR TAHLILI	815
Maxmudov Sobir Xudoyberdiyevich	
TURISTIK XIZMAT BOZORINING MOHIYATI, UNING VAZIFALARI VA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	821
Payazov Murod Maqsudovich, Salimova Mumtozbeqim Jahongir qizi, Shahnoza Xudoyberdiyeva Davlatovna	
CHIGITLI PAXTA TARKIBIDAN YOT ARALASHMALARNI AJRATISH UCHUN QO'LLANILADIGAN TEXNOLOGIYALAR.....	825
Bozorov Dilmurod Bahromjon o'g'li, Jakparov Oltinboy Rustamjon o'g'li	
FEMALE ENTREPRENEURSHIP AND GREEN INITIATIVES: A CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN	830
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
SOLIQ INSTRUMENTLARI ORQALI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	834
Akbarov Abdulhamid Akmal o'g'li, Ahrorqulov Jonibek Otabek o'g'li	
O'ZBEKISTONDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHI KONSENTRATSIYASINING HUDUDIY TAHLILI: VILOYATLAR VA MAXSUS IQTISODIY ZONALAR BO'YICHA HERFINDAHL-HIRSCHMAN INDEKSI	839
Anvarxonov Abdulatifxon Jamshidxon o'g'li	

CHARM-POYABZAL SANOATI TARMOG'INING RIVOJLANISHI VA O'ZIGA XOS JIHATLARI TO'G'RISIDA.....	847
Azimova Feruza Payziyevna, O. Maxmudov	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOG'INING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA RESURS EHTIYOJLARI.....	852
Arziqulova Oybarchin Eshquvat qizi	
KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHGA YO'NALTIRILGAN TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	858
Xo'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA KREDITLASH TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	864
Tajimuratova Nelufar Vays qizi	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	871
Normamatova Sitara Nozim qizi, Raxmanov Mexridin Sindarovich	
BAHOLANGAN RISKLARGA NISBATAN AUDITORNING HATTI-HARAKATLARI	876
A.Z.Avlokulov	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA DAVLAT SUBSIDİYALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA MOLIYAVIY HISOBOTDA OCHIB BERISHNI TAKOMILLASHTIRISH	880
Qadamov Mirzobek Ulug'bek o'g'li	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	885
Мухторов М. Н., Каримова А. М.	
FIZIK XAVFSIZLIK NAZORATI VA UNI ISPY DASTURI ASOSIDA MONITORING QILISH.....	892
Usmanbayev Doniyorbek Shuxratovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONIDA STRATEGIK MENEJMENTNING AHAMIYATI	902
Bazarbaeva Dildora Ekramjon qizi, Koshanov Abdimurat Azat uli	
KALSIYLANGAN SODA ISHLAB CHIQRISHDA TEXNOLOGIK PARAMETRLARNI METROLOGIK TA'MINLASHNING AHAMIYATI	910
Ametova Biybisuliu Xamidullaevna, Ametov Quanishbay Xamidullaevich	
ЛЬГОТЫ ПО ПРЯМЫМ И КОСВЕННЫМ НАЛОГАМ И ИХ ГАРМОНИЧНОЕ СООТНОШЕНИЕ	915
Фаттоев Олимжон Гайрат ўғли	
O'ZBEKISTONDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI QO'LLAB-QUVVATLASHNING KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDAGI INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	920
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH.....	925
Abduraxmonov Valijon G'ofurovich, Yusupova Dilnigor A'zamjon qizi	
IQTISODIY TIZIMDA RISK VA UNING XUSUSIYATLARI TAHLILI.....	929
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALARNI JALB QILISHNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	937
Zayniddinov Aloviddin Zayniddin o'g'li	
SOLIQ NAZORATINING AMALIYOTDAGI SAMARADORLIK JIHATLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	945
Nizomxonov Elbekxon Erkinxon o'g'li	
FISKAL MEKANIZMLARNING HUDUDIY RIVOJLANISHGA TA'SIR ETISH XUSUSIYATLARI.....	950
Ne'matov Ne'matulla Erkinboyevich	
ФИСКАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА: ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	955
Воронин Сергей Анатольевич, Ахмедова Фазилат Жураевна	
IMPROVING EMPLOYEE MOTIVATION AND DEVELOPING AN EFFECTIVE INCENTIVE SYSTEM IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT.....	962
Makhmudov Sunnatjon Abdujabbor ugli, Ashurova Jasmina Jo'ra kizi	

O'ZBEKISTONDA KO'P POG'ONALI PENSIYA TIZIMIGA O'TISHNING EKONOMETRIK TAHLILI VA MOLIYAVIY BARQARORLIK MODELLARI	966
Mamatqulova Yayra Dilmurod qizi	
SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY O'SISHNING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	971
Astanayev Kulmakhammad Sanayevich	

SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY O'SISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Astanayev Kulmakhammat Sanayevich

Associate Professor of IPU

k.s.astanayev@ipu-edu.uz

Annotatsiya: Ushbu maqolada mintqa sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish hamda sanoat korxonalarining iqtisodiy rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar tahlil qilingan. Shuningdek, sanoat korxonalarining samarali rivojlanishi ularning zamonaviy tarmoqlarini diversifikatsiyalash hamda zamonaviy sanoat mahsulotlari hajmini ko'paytirish asosida jamiyatda mehnat salohiyatini oshirish uchun muayyan ijtimoiy va iqtisodiy shart-sharoitlarni yaratish, aholi bandligini ta'minlash, yalpi ichki mahsulot hajmini oshirish, aholining sanoat mahsulotlariga bo'lgan talabini shakllantirish va mehnat taqsimotini kengaytirish masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: iqtisodiy o'sish, sanoat korxonalari, YAIM, sanoat mahsuloti, tashkiliy-iqtisodiy mexanizm, aholi bandligi, ijtimoiy va iqtisodiy muammolar.

Abstract: This article analyzes the factors affecting the improvement of organizational and economic mechanisms for economic growth in industrial enterprises of the region and the economic development of industrial enterprises. Furthermore, the effective development of industrial enterprises is based on the diversification of modern industrial sectors and the increase in the volume of modern industrial products, creating specific social and economic conditions for enhancing labor potential in society, ensuring employment, increasing gross domestic product, shaping population demand for industrial products, and expanding the division of labor.

Key words: economic growth, industrial enterprises, GDP, industrial output, organizational and economic mechanism, employment, social and economic problems.

Аннотация: В статье анализируются факторы, влияющие на совершенствование организационно-экономических механизмов экономического роста промышленных предприятий региона и экономическое развитие промышленных предприятий. Также эффективное развитие промышленных предприятий базируется на диверсификации современных отраслей и увеличении объемов выпуска современной промышленной продукции, создании определенных социально-экономических условий для повышения трудового потенциала общества, обеспечения занятости населения, увеличения объема валового внутреннего продукта, формирования спроса населения на промышленную продукцию и расширения разделения труда.

Ключевые слова экономический рост, промышленные предприятия, ВВП, объем промышленного производства, организационно-экономический механизм, занятость населения, социально-экономические проблемы.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida sanoat korxonalari tobora barqaror mavqega ega bo'lib bormoqda. Ko'pgina rivojlangan mamlakatlarda sanoat korxonalari ko'lami va uning yalpi ichki mahsulot tarkibidagi ulushi ortishi hisobiga iqtisodiy o'sish ta'minlanmoqda, sohada ish bilan bandlik ko'rsatkichi ko'paymoqda, xalqaro sanoat mahsulotlari savdosi rivojlanmoqda. «Dunyoda iqtisodiy o'sish 2022-yilda 3,4 %ni tashkil etgan bo'lsa, 2023-yilda 2,9 %ni, 2024-yilga kelib esa 3,1 %ni, rivojlangan mamlakatlarda bu ko'rsatkich 2023-yilda 1,2 %ni va rivojlanayotgan mamlakatlarda 4,0 %ni tashkil etishi prognoz qilinmoqda» [1]. Shu jihatdan ham bugungi kunda sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sishga erishish tajribalari negizida sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sishni baholash mezonlari va ko'rsatkichlarini takomillashtirish, sanoat korxonalarida iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash, sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sish tahlilini amalga oshirish, sohada iqtisodiy o'sishning samarali mexanizmlarini takomillashtirish, sanoat korxonalarining iqtisodiy rivojlanish istiqbollari belgilash kabi ilmiy muammolarni tadqiq etish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Hozirgi vaqtda jahon mamlakatlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasi uning samaradorligini baholashning muhim mezon sifatida ham makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va iqtisodiy o'sishga erishishni,

ham aholi turmush darajasining oshishiga olib kelmoqda. Iqtisodiy rivojlanishning sanoat taraqqiyotidan keyingi bosqichida iqtisodiy barqarorlikka erishish omillarining o'рни va ahamiyati o'zgarimoqda. Bunda innovatsion jozibadorlikni oshirish omili sifatida axborotlar, nanotexnologiyalar va inson kapitali asosiy resurslar (ishlab chiqarish omillari)ga aylandi. Raqamli iqtisodiyotning shakllanishida bevosita inson omili va salohiyatiga e'tibor qaratish hal qiluvchi rolga ega bo'lmoqda.

O'zbekistonda sanoat mahsulotlarini ko'paytirish va sifatini oshirish orqali iqtisodiy o'sishni ta'minlash bo'yicha keng qamrovli iqtisodiy islohotlar olib borilmoqda. «Mahalliy sanoat mahsulotlarining raqobatbardoshligini oshirish va ularni diversifikatsiya qilish, hududlarning mavjud tabiiy va iqtisodiy resurslaridan unumli foydalanish asosida sanoat mahsulotlarini rivojlantirishning strategiya va modellarini ishlab chiqish» [2] muhim vazifalardan hisoblanadi. Bularning ustuvor vazifa sifatida belgilanishi sanoat korxonalarining iqtisodiy o'sishini ta'minlash muhimligini bildiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Sanoat korxonalarini iqtisodiyotining shakllanishi, resurslardan samarali foydalanish, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, iqtisodiy va ijtimoiy samaradorlik hamda tashkiliy-iqtisodiy mexanizm masalalarining ilmiy asoslari xorijlik iqtisodchi olimlar tomonidan tizimli tadqiq etilgan. Xususan, P.F. Druker [3], B.Z. Milner [4], F. Xersberg [5] va boshqa olimlarning ilmiy ishlari shular jumlasidandir.

Shuningdek, sanoatni rivojlantirish va uning iqtisodiy o'sishini ta'minlash hamda sanoat mahsulotlari qiymatini yaratish zanjiri samaradorligini baholash bo'yicha MDH davlatlari olimlari — N.K. Vasilyeva [6], V. Paraxina [7], Y.V. Pilipuk [8]larning ilmiy ishlari natijalari ham e'tiborga molik sanaladi.

Respublikamizda ham A.M. Kadirov [9], M.A. Mahkamova [10], B.T. Salimov [11] kabi iqtisodchi olimlar tomonidan sanoat korxonalarini faoliyatini samarali rivojlantirish, sanoat mahsulotlarining iqtisodiy o'sishini ta'minlashga bag'ishlangan ilmiy tadqiqotlar olib borilgan hamda e'tiborga molik ilmiy natijalarga erishilgan.

Mazkur olimlarning sanoatni barqaror rivojlantirishga qaratilgan nazariy ishlanmalari, taklif va tavsiyalarining ahamiyatini kamaytirmagan holda qayd etish zarurki, iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida sanoat korxonalarida mahsulot ishlab chiqarishning iqtisodiy o'sishini ta'minlash va samaradorligini baholash, sanoat korxonalarini klasterlarini tashkil etish hamda shakllantirish mexanizmlari va uslublarini takomillashtirish masalalari zamonaviy yondashuvlar asosida yetarli darajada tadqiq etilmagan. Mazkur holat ushbu yo'nalishda maqsadli ilmiy tadqiqotlar olib borishni taqozo etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mintaqa sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari hamda sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sishni ta'minlashning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini oshirish masalalari tadqiq etildi. Shuningdek, hozirgi vaqtda sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini shakllantirish asosida uning iqtisodiy samaradorligini oshirishga doir tahlillarda induksiya va deduksiya, tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, jadval va grafik usullaridan foydalanildi. Tadqiqot natijalari asosida tegishli taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi hamda ushbu masalalar bugungi kunning dolzarb yo'nalishlaridan biri sifatida baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirishning asosiy maqsadi — ushbu sohada iqtisodiy subyektlar faoliyati samaradorligini oshirishning harakatchan mexanizmini shakllantirish hisoblanadi. Bunda mazkur mexanizmni yuzaga chiqarish jarayonida soha korxonalarini boshqarishning iqtisodiy natijadorligini oshirish, ishlab chiqarilayotgan sanoat mahsulotlari sifatini yaxshilash va raqobatbardoshlikka erishish, iqtisodiy o'sish samaradorligini oshirishning iqtisodiy usullari va vositalarini takomillashtirish, xizmatlar bozorida tadbirkorlik subyektlari o'rtasida raqobat muhitini shakllantiruvchi omillarni tadqiq qilish, sanoat mahsulotlarining zamonaviy turlarini kengaytirish hamda ishlab chiqarilayotgan sanoat mahsulotlarining qulayligi va ommabopligini ta'minlash asosiy vazifalar hisoblanadi.

Sanoat korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajalari bo'yicha omillar tasnifi 1-jadvalda keltirilgan bo'lib, ular bir vaqtning o'zida ushbu sohani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish vositalari sifatida ham shakllanadi.

Sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sishga erishish bo'yicha korxonalar va tashkilotlar xo'jalik faoliyatiga ta'sir etuvchi tashqi omillar quyidagilardan iborat:

- rivojlanishning ijtimoiy-iqtisodiy omillari: iqtisodiy o'sishga erishish, tarkibiy islohotlarni amalga oshirish;
- rivojlanishning innovatsion omillari: kadrlar salohiyatini oshirish, zamonaviy bilim va malaka ko'nikmalarini rivojlantirish;

- qonunchilik tizimini rivojlanish xususiyatlariga muvofiqlashtirish;
- raqobat muhitini shakllantirish;
- iste'molchilar ehtiyoj va talabini to'liq qondirish;
- xo'jalik subyekting roli hamda fors-major holatlar (tabiiy ofatlar, inqirozlar va boshqalar) asosida faoliyat o'zgarishining kutilmagan vaziyatlari.

Sanoat korxonalarida iqtisodiy o'sish va resurslarni samarali boshqarishni aniqlovchi ichki omillar quyidagilardan iborat:

- korxonalarining strategik rivojlanishi va ularning o'ziga xos xususiyatlarini belgilaydigan talablar. Xizmat ko'rsatish korxonasi strategiyasiga muvofiq boshqaruvning samarali strategiyasini ishlab chiqish hamda mehnat resurslaridan oqilona foydalanish bo'yicha maqsad va yo'nalishlarni aniqlash;
- korxonada tashkiliy madaniyatni shakllantirish. Korxonaning tashkiliy madaniyatini shakllantirish asosida eskirgan usullarni bekor qilish natijasida yuzaga keladigan oqibatlar sezilarli darajada murakkab bo'lishi mumkin;
- korxonadagi moliyaviy resurslardan foydalanish bo'yicha xarajatlarning maqbul darajasini aniqlash;
- resurslardan samarali foydalanishga yondashuvlar. Resurslardan foydalanish xo'jalik subyektlari tomonidan joriy etiladigan texnologiyalar hamda malakalar asosida shakllanib, korxonalarining rivojlanish imkoniyatlarini kengaytiradi;
- resurslarning miqdor va sifat xususiyatlari hamda ularning kelgusida o'zgarish imkoniyatlari xizmat ko'rsatish sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi;
- korxonaning hajmi va uning hududiy bo'linishi.

Hozirgi kunda sanoat korxonalari nafaqat alohida mamlakat iqtisodiyotida, balki butun jahon iqtisodiyotida ham muhim rol o'ynamoqda. Keyingi o'n yilliklarda xizmatlarning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi va band bo'lganlar soni muntazam o'sib bormoqda (1-jadval).

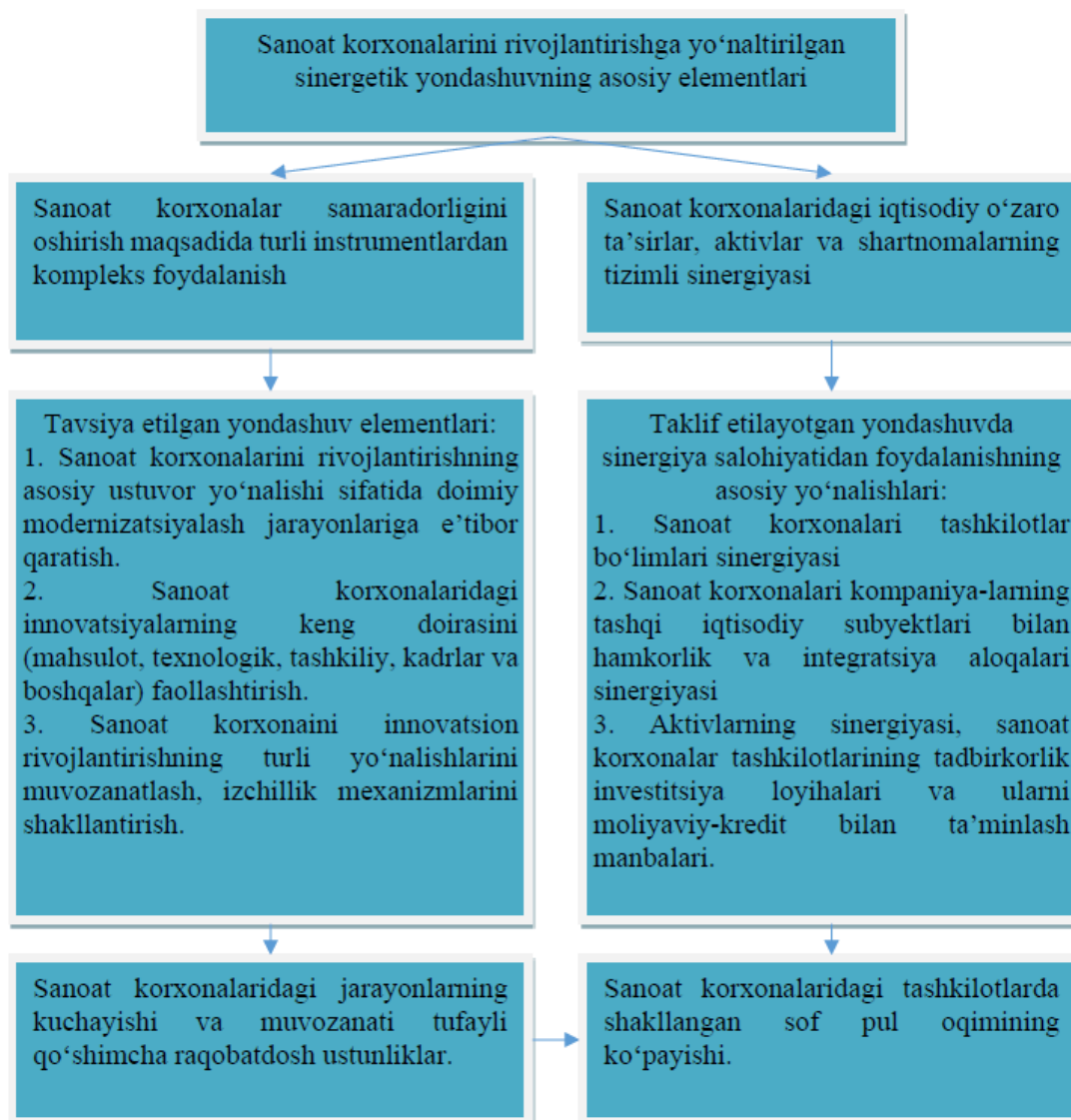
1-jadval.

Sanoat korxonalarini barqaror rivojlanishining darajaviy omillari¹

Darajalari	Yo'nalishlari	
	Rivojlanishning iqtisodiy omillari	Rivojlanishning ijtimoiy omillari
Makrodarajada	Sanoat korxonalari tarmoqlari korxonalariga soliq imtiyozlari berish, ularni kreditlash tizimini soddalashtirish, sohada davlat investitsiyalari joziba-dorligi va samaradorligini oshirish, xizmatlar eksportini moliyaviy rag'batlantirish, sohada kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish, raqamli xizmatlar ko'rsatish hajmini oshirish, makrodarajada investitsion innovatsion siyosatni amalga oshirish, sohani rivojlantirish bo'yicha davlat dasturlarini ishlab chiqish.	Sanoat korxonalarida inson kapitalini rivojlantirish; mehnat salohiyatini oshirish, xizmatlar assortimentini kengaytirish; raqamli xizmatlar ko'rsatish bo'yicha kompetentlikni shakllantirish; sohada kadrlar salohiyatini oshirish bo'yicha davlat dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish, xizmatlar bozori konyunkturasini muvofiqlashtirish, milliy qadriyatlarini-mizga mos an'anaviy xizmatlar turlarini rivojlantirish.
Mezodarajada	Hududiy darajada sohani rivojlanishi bo'yicha investitsion siyosatni ishlab chiqish va amalga oshirish, sohani rivojlantirishning hududiy dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish, hududlarda sohani rivojlantirish bo'yicha innovatsion-investitsion joziba-dorlikni oshirish.	Aholining turli ijtimoiy guruhlari uchun xizmatlarning ommabopligini ta'minlash, iste'molchilarni ko'rsatila-yotgan xizmatlardan qoniqish darajasini oshirish, hududlarda xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishga mos kadrlar tayyorlash tizimini rivojlantirish.
Mikrodarajada	Korxonalarda mehnat unumdorligini oshirish, mahsulot rentabelligi, asosiy va aylanma fondlar samaradorligini oshirish, xizmat ko'rsatishning intensiv omillarini aniqlash, xizmatlar xarajatlarini nisbiy darajasini kamaytirish, iqtisodiy samaradorlikni oshirish, mehnat sig'imini pasaytirish, innovatsiyalarni joriy qilish orqali korxonalar (firma) faoliyatini rivojlantirish.	Sanoat korxonalarida jarayonlari mazmundorligini oshirish, xizmat ko'rsatish salohiyatini rivojlantirish, personalning ijodkorligi va faolligini hamda xodimlar sifati takibini yaxshilash, personal kasbiy moslashuvini ta'minlash, mehnat sharoitlarini yaxshilash, ilg'or tajribalardan foydalanish, jamoadagi sog'lom muhit, xizmatlarni ko'rsatish-da madaniy saviy.

1 Muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

Sanoat korxonalarini boshqarishning umumiy nazariyasi va metodologiyasini ishlab chiqishda boshqaruvni rivojlantirishga sinergetik yondashuv taklif etildi. Taklif etilayotgan yondashuv elementlari hamda ularning o'zaro bog'liqlik yo'nalishlari quyidagi 1-rasmدا keltirilgan.

1-rasm. Sanoat korxonalarini rivojlantirishga sinergetik yondashuv tizimi²

Ushbu rasmda ko'rsatilganidek, taklif etilayotgan uslubiy yondashuvning asosiy elementlari sanoat korxonalarini kompleks rivojlantirish, ularning faoliyatini ko'p qirrali faollashtirish va zamonaviy boshqaruv usullarini ishlab chiqish sharoitida qator sinergetik samaralarni shakllantirish orqali moliyaviy-iqtisodiy samaradorlikni oshirishga qaratilgan.

Sanoat korxonalarini strategik rivojlantirishni boshqarishni takomillashtirish nuqtai nazaridan muallif tomonidan ishlab chiqilgan yondashuvning o'ziga xos xususiyatlari quyidagilardan iborat:

Innovatsion rivojlanishni boshqarishning aksariyat yondashuvlarida bo'lgani kabi, nafaqat mahsulot va texnologik yangiliklarni rivojlantirishga, balki xizmat ko'rsatish korxonalarining rivojlanish yo'nalishlari intensivligi va samaradorligini oshirishga ham e'tibor qaratish zarur. Bizningcha, respublikamizda zamonaviy iqtisodiyotning xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

– yangi boshqaruv usullari va tashkiliy boshqaruv tuzilmalarini joriy etish, sanoat korxonalarida tashkiliy madaniyat hamda madaniyatlararo aloqalarni rivojlantirishga oid zamonaviy yondashuvlarni qo'llash bilan bog'liq tashkiliy usullarni takomillashtirish;

– sanoat korxonalarida inson kapitalini rivojlantirish samaradorligini oshirish bilan bog'liq tadbirlar,

2 Muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

jumladan, xodimlarni yollash, saralash va rivojlantirish jarayonlarini soddalashtirish, mehnatni moddiy va ma'naviy rag'batlantirishning yangi tizimlarini joriy etish, xodimlarning qo'shimcha ta'lim olishi uchun yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish, operatsion jarayonlarni takomillashtirish va boshqalar;

- yangi va yuqori talabga ega xizmatlarni joriy etishni ifodalovchi mahsulot innovatsiyalarini amalga oshirish;
- sanoat korxonalarining ishlab chiqarish faoliyati uchun yangi va samarali uskunalari hamda texnologiyalarni joriy etish bilan bog'liq texnologik yangiliklar;
- sanoat korxonalarini uchun iqtisodiy tizimning joriy va uzoq muddatli (investitsion) faoliyatini moliyaviy qo'llab-quvvatlashning yangi usullari bo'lgan moliyaviy innovatsiyalar, shuningdek, moliyaviy boshqaruvning innovatsion mexanizmlari hamda uning zamonaviy, jadal rivojlanayotgan virtual kapital bozorlari bilan o'zaro ta'siri;
- ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlash usullarini ifodalovchi axborot yangiliklari hamda sanoat korxonalarini uchun yangi bo'lgan axborot rivojlanishini boshqarishning innovatsion tizimlari.

Sanoat korxonalarida inson kapitalini takror ishlab chiqarishni takomillashtirish bilan bog'liq innovatsiyalar ustuvor ahamiyatga ega ekanligini tan olish lozim. Taklif etilayotgan yondashuvning ushbu yo'nalishi bevosita inson potentsiali nazariyasidan kelib chiqadi. Mazkur nazariyaga ko'ra, inson kapitali turli darajadagi va ixtisoslashgan tizimlarning iqtisodiy o'sishidagi asosiy omil hisoblanadi.

Ta'kidlash lozimki, sanoat korxonalaridagi zamonaviy korxonalar va iqtisodiyotning davlat idoralari aksariyat hollarda inson kapitali bilan bog'liq innovatsiyalarni faollashtirishga yetarlicha e'tibor qaratmaydi, ishni rag'batlantirish uchun innovatsion texnologiyalarni, korporativ ta'limning yangi shakllarini va boshqa mexanizmlarni joriy etmaydi. Ushbu holatning asosiy sababi bunday tuzilmalarni boshqarishda xodimlarni rivojlantirish xarajatlarini tejashga ustuvor ahamiyat berilishidir. Biroq uzoq muddatli istiqbolda bunday tejamkorlik sanoat korxonalaridagi tashkilotlarning rivojlanishining moliyaviy-iqtisodiy samaradorligini oshirishni cheklab qo'yadi. Jumladan, eng malakali kadrlarning chiqib ketishi, ishdan qoniqish darajasining pasayishi, xodimlarning kompaniya rivojlanish qadriyatlariga sodiqligi yetarli darajada bo'lmasligi kabi holatlar yuzaga keladi.

Sanoat korxonalaridagi innovatsiyalarning turli yo'nalishlari o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash, ularning o'zaro ta'siridan yuzaga keladigan sinergetik samarani maksimal darajada oshirish hamda shu asosda samaradorlikka erishish uchun qo'shimcha shart-sharoitlarni yaratishga qaratilgan. Taklif etilayotgan yondashuv paradigmasida innovatsion faoliyat muvozanatining asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

Bir tomondan texnologik va mahsulot innovatsiyalari, ikkinchi tomondan esa inson kapitalini rivojlantirish bilan bog'liq innovatsiyalar o'rtasidagi muvozanat. Ushbu turdagi muvozanatni ta'minlash tashkilotning operatsion va boshqaruv xodimlari malakasi ular tomonidan ishlab chiqilayotgan va amalga oshirilayotgan mahsulot hamda texnologik innovatsiyalarga mos bo'lishini nazarda tutadi. Aks holda, xodimlarning tajribasi va malakasi yetarli emasligi sababli sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirish samaradorligi sezilarli darajada pasayishi mumkin. Bunday muvozanatni ta'minlashning asosiy mexanizmi sanoat korxonalarida innovatsion ko'nikma va malakani oshirish hamda masofaviy elektron ta'lim tizimlaridan foydalanish samaradorligini oshirishdan iborat.

Sanoat korxonalarida ishlab chiqarilayotgan innovatsiyalarning tashkiliy va boshqa turlarini muvofiqlashtirish uchun sharoit yaratish. Bunday muvozanat boshqaruvning tashkiliy tuzilmasida tezkor o'zgarishlarni amalga oshirish, tashkiliy madaniyatni modernizatsiya qilish va boshqa jarayonlar uchun zarurdir. Joriy etilayotgan texnologik hamda mahsulot innovatsiyalari bilan mazmunan uyg'unlik ta'minlanishi lozim. Aks holda, ko'plab xizmat ko'rsatuvchi kompaniyalarning iyerarxik tashkiliy tuzilmasi mahsulot va texnologik innovatsiyalar samaradorligining potensial o'sishini cheklavchi muhim omilga aylanishi mumkin.

Milliy iqtisodiyotdagi sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning boshqa yo'nalishlari bilan moliyaviy innovatsiyalar muvozanatini ta'minlash. Shu bilan birga, zamonaviy biznes sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini moliyaviy qo'llab-quvvatlashning zamonaviy usullari quyidagilardan iborat:

- virtual moliyaviy bozorlar salohiyatidan foydalanish, shu jumladan ICO mexanizmlarini qo'llash;
- moliyaviy vositalardan foydalanishni jadallashtirish (opsionlar, fyucherslar, varrantlar, svoplar);
- sanoat korxonalaridagi tashkilotlarning investitsion rivojlanishini ta'minlash uchun loyihaviy kreditlashning innovatsion tizimlarini joriy etish, bu esa an'anaviy uzoq muddatli bank kreditlash sxemalariga nisbatan istiqbolli hisoblanadi;
- sanoat korxonalarida davlat-xususiy sheriklik (DXSH) vositalarini qo'llash asosida innovatsion moliyalashtirish mexanizmlaridan foydalanish.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Iqtisodiy tizimlarga nisbatan sinergiya — bu tizimning tarkibiy va tashkiliy jihatdan turlicha bo'lgan ichki

elementlarining barqaror hamda uzoq muddatli o'zaro ta'siri natijasida qo'shimcha ijobiy moliyaviy, iqtisodiy va ijtimoiy samaralarning avtomatik ravishda shakllanishidir. O'zaro ta'sirning bunday ijobiy sinergiyasini yaratishning asosiy manbalari iqtisodiy tizimlar va ularning tarkibiy elementlarini o'z-o'zini tashkil etish jarayonlari, shuningdek, shu asosda hamkorlik va integratsiya uchun katta salohiyat hamda muhim ahamiyatga ega bo'lgan maxsus o'zaro bog'liq tuzilmalarni shakllantirishdan iborat. Shu bilan birga, ular tashqi muhitdagi ehtimoliy tebranishlarga nisbatan barqarorlikni ta'minlash imkonini beradi.

Respublikamiz ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining hozirgi bosqichida barqaror iqtisodiy o'sishga erishishning muhim sharti sifatida iqtisodiy o'sishni nafaqat miqdoriy, balki sifat jihatdan ham ta'minlaydigan samarali omillar tizimini shakllantirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bunday tizimni aniqlashda jahon iqtisodiyoti taraqqiyotining nazariy asoslari va umumiy qonuniyatlari bilan bir qatorda, milliy iqtisodiyotning hozirgi rivojlanish holati, iqtisodiy o'sish imkoniyatlari hamda mavjud cheklovlarini hisobga oluvchi o'ziga xos xususiyatlarni ham inobatga olish muhimdir.

Iqtisodiy o'sish omillarini aniqlash uning mazmuni va mohiyatini to'liq ochib berish orqali ta'minlanadi. Iqtisodiy o'sish mazmuniga oid yondashuvlar tahlili shuni ko'rsatadiki, uni tushunish va talqin etishda yagona yondashuv mavjud emas. Umumiy holda iqtisodiy o'sish mohiyatini aniqlashda quyidagi uchta asosiy yo'nalishdagi qarashlarni ajratib ko'rsatish mumkin:

- iqtisodiy o'sish va iqtisodiy rivojlanish tushunchalarining o'zaro nisbati;
- iqtisodiy o'sishni miqdoriy va sifat jihatdan baholash;
- iqtisodiy o'sishni davlatning ijtimoiy-iqtisodiy siyosatining ajralmas tarkibiy qismi sifatida qarash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. <https://www.imf.org/ru/Blogs/Articles/2023/01/30/global-economy-to-slow-further-amid-signs-of-resilience-and-china-re-opening>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 9-sentabrdagi "Respublika oziq-ovqat sanoatini jadal rivojlantirish hamda aholini sifatli oziq-ovqat mahsulotlari bilan to'laqonli ta'minlashga doir chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4821-son qarori.
3. Друкер П.Ф. Бизнес и инновации. – М.: Academia, 2009. – 221 с.;
4. Мильнер Б.З. Теория организации: Учебник. – 7-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 864 с.; Портер М. Конкуренция. – М.: Вильямс, 2010. – 592 с.;
5. Херцберг Ф., Моснер Б., Блох Снидерман Б. Мотивация к работе. – М.: Вершина, 2007. – 240 с.;
6. Васильева Н.К., Мезина С.А., Воротникова А.М. Анализ финансового состояния предприятий пищевой промышленности // Вестник Академии знаний. – 2020. – № 2 (37). – С. 105–110;
7. Парахина Л.В. Управление ресурсосберегающей деятельностью и оценка ее эффективности на предприятиях пищевой промышленности: автореф. дисс. к.э.н. 08.00.05. – Орел, 2013. – 24 с.;
8. Пилипук А.В. Конкурентоспособность предприятий пищевой промышленности Беларуси в условиях построения Евразийского экономического союза. – Минск: Институт системных исследований в АПК НАН Беларуси, 2018. – 237 с.;
9. Кадыров А.М. Инновационный потенциал развития промышленных предприятий республики в условиях рынка // Научно-практическая конференция «Новое качество экономического роста: инновации, конкурентоспособность, инвестиции». – Т., 23 апреля 2018 г.;
10. Махкамова М.А. Формирование организационно-экономического механизма управления инновационной деятельностью на промышленных предприятиях Республики Узбекистан: дисс. док. экон. наук. – Т., 2004. – 291 с.;
11. Салимов Б.Т. Моделирование использования и развития производственного потенциала региона (на примере Сырдарьинской и Джизакской областей Республики Узбекистан): дисс. д-ра экон. наук. – Т., 1992.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100